

«Alikhan Bokeikhan University» ББМ
8D023 – Тілдер және әдебиет бағытында «6D020500 - Филология» (8D02303 Филология)
мамандығы бойынша диссертациялық кеңестің 2024 жылғы жұмысы туралы

ЕСЕБІ

«Alikhan Bokeikhan University» ББМ жанындағы 8D023 – Тілдер және әдебиет бағытында «6D020500 - Филология» (8D02303 Филология) мамандығы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін диссертациялар қорғауға арналған диссертациялық кеңес

Жалпы мәліметтер

ҚР Ғылым және жоғары білім министрінің 02 мамыр 2023 ж. № 190 бұйрығына сәйкес Alikhan Bokeikhan University «8D023 - Тілдер және әдебиет» кадрларды даярлау бағыты бойынша философия докторы (PhD), бейіні бойынша доктор дәрежесін алу үшін диссертацияларды қорғау жөніндегі Диссертациялық кеңес ашылды. Диссертациялық кеңес 2025 жылдың 31 желтоқсанына дейін ашық.

Диссертациялық кеңес құрамы Alikhan Bokeikhan University президентінің 2024 жылғы 01 шілде №32 бұйрығымен бекітілген:

«8D023 - Тілдер және әдебиет» кадрларды даярлау бағыты бойынша диссертациялық кеңестің тұрақты мүшелерінің құрамы:

1. Тулебаева Куралай Токтаровна, филология ғылымдарының кандидаты – төраға;
2. Картаева Айжан Маратбековна, филология ғылымдарының докторы, профессор – төраға орынбасары;
3. Ергалиева Самал Жанатқызы, филология ғылымдарының кандидаты – кеңес мүшесі;
3. Аитова Жанар Жумабековна, филология ғылымдарының кандидаты – ғылыми хатшы.

1. Өткізілген отырыстар саны туралы деректер

Есеп беріліп отырған мерзімде диссертациялық кеңесте 6D020500 «Филология» мамандығы бойынша философия докторы (PhD), бейіні бойынша доктор дәрежесін алу үшін диссертацияларды қорғауға қабылдап алу және диссертацияларды қорғату бойынша 5 отырыс өткізілді.

2. Өткізілген отырыстар санының жартысынан кеміне қатысқан кеңес мүшелерінің тегі, аты, әкесінің аты

Өткізілген отырыстарға диссертациялық кеңес мүшелерінің барлығы толық қатысты.

3. Оқу орны көрсетілген докторанттар тізімі

Есеп беріліп отырған мерзімде диссертациялық кеңесте 6D020500 «Филология» мамандығы бойынша философия докторы (PhD), бейіні бойынша диссертация қорғалды:

1. Акабаева Мадина Отановна – Қазақ инновациялық гуманитарлық-заң университеті, қазіргі Alikhan Bokeikhan University
2. Ахметова Гульнур Серикбековна- Қазақ инновациялық гуманитарлық-заң университеті, қазіргі Alikhan Bokeikhan University

4. Есептік жыл азымында кеңесте қаралған диссертацияларға белгіленген бөлімдер бойынша қысқаша талдау

№	Докторанттың Т.А.Ә.	Диссертацияның тақырыбы	Ғылыми кеңесшілері	Ресми рецензенттері
1	Акабаева Мадина Отановна	«Қазақ тіліндегі медиамәтіндердің лингвокогнитивтік аспектісі (балаларға арналған телебағдарлама мәтіндері бойынша)»	Отандық ғылыми кеңесшілері: Абикенова Гульнат Токеновна – филология ғылымдарының докторы. Сейітова Шынар Ботайқызы – филология ғылымдарының докторы, профессор Шетелдік ғылыми кеңесші: Нергис Бирай – PhD доктор, Түркия мемлекеті, Памукалле университетінің профессоры.	1.Жиренов Саян Аманжолұлы – филология ғылымдарының кандидаты, «Абай атындағы ҚазҰПУ» КеАҚ профессоры. 2.Ерғалиев Қуаныш Советұлы – филология ғылымдарының кандидаты, Әлкей Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық университетінің профессоры.
2	Ахметова Гульнур Серикбековна	«Абай облысы жер-су атауларының лексика- семантикалық ерекшелігі (Абай ауданы және Семей қаласының Абыралы ауылдық округі материалдары негізінде)»	Отандық ғылыми кеңесші: Сейітова Шынар Ботайқызы – филология ғылымдарының докторы, профессор. Шетелдік ғылыми кеңесші: Мехмет Өлмез – PhD доктор, Түркия мемлекеті, Стамбул университетінің профессоры.	1.Кусманова Кульжибек Аскеновна – филология ғылымдарының докторы, С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті КеАҚ, 2.Кенжалин Қуанышбек Кәрімұлы – PhD доктор, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті.

4.1 Қаралған диссертациялардың тақырыптарын талдау

1. Акабаева Мадина Отановнаның «Қазақ тіліндегі медиамәтіндердің лингвокогнитивтік аспектісі (балаларға арналған телебағдарлама мәтіндері бойынша)» атты диссертациясының тақырыбы бүгінгі тіл білімі ғылымындағы өзекті мәселелердің біріне арналған.

Бұл диссертацияда алғаш рет қазақ тіліндегі балаларға арналған медиамәтіндер антропоэлекті парадигма аясында қарастырылып, лингвокогнитивтік аспектіде зерттелді. Балаларға арналған қазақ медиамәтіндерінің түрлері сараланып, жанрлық-тақырыптық топтарға жіктелді, лингвомедиалық ерекшеліктері анықталды. Телебағдарлама мәтіндеріндегі символдар, концептуалды метафоралар, тұрақты тіркестер сияқты когнитивтік бірліктердің қазақ медиабейнесін түзудегі танымдық қызметі зерттелді. Медиамәтіндерде кездесетін паремиялық бірліктер мазмұнындағы ұлттық код айқындалды.

Алғаш рет балаларға арналған отандық телебағдарламалар мәтініндегі балалардың әлем туралы ұлттық-мәдени танымын бейнелейтін концептілердің менталды сипаты ашылды. Медиамәтіндердегі «балалық шақ», «туған жер», «достық», концептілерінің когнитивтік моделі құрылып, концептілік өрісі айқындалды.

2. Ахметова Гульнур Серикбековнаның «Абай облысы жер-су атауларының лексика-семантикалық ерекшелігі (Абай ауданы және Семей қаласының Абыралы ауылдық округі материалдары негізінде)» атты диссертациясының өзектілігі - Абай облысына қарасты Абай ауданы және Семей қалалық әкімдігіне қарасты Абыралы ауылдық округі топонимдерінің ономастикалық кеңістігін қалыптастыру.

Бұл зерттеу жұмысы - Абай облысының Абай, Абыралы өңірлерінің топонимикалық жүйесін лексика-семантикалық, сөзжасамдық-құрылымдық, этнолингвистикалық тұрғыдан зерттеуге арналған алғашқы еңбектердің бірі. Кешенді зерттеу барысында төмендегі ғылыми жаңалықтарға қол жеткізілді: - Тұңғыш рет өңір топонимдерінің жиынтығы аймақтық топонимиялық жүйе ретінде арнайы зерттелініп, лингвистикалық тұрғыдан қарастырылды;

- Ғылыми жұмысты жазуға тілдік деректерді қарастыру барысында 1500-ге жуық жер-су атаулары топтастырылып, тілдік тұрғыдан талданды; - Алғаш рет Абай ауданы және Абыралы өңірінің жер-су атаулары топтастырылып, лексика-семантикалық ерекшеліктеріне қарай жіктелді; - Алғаш рет Абай ауданы және Абыралы өңірі жер-су атауларының сөзжасамдық құрылымдық сипаты анықталды; - Абай және Абыралы өңірінің физика-географиялық жағдайларының топонимиялық жүйеде бейнеленуінің ерекшеліктері анықталды; - Абай және Абыралы топонимикалық жүйесіндегі этномәдени факторлардың рөлі айқындалды және оларға сипаттама берілді; - Абай ауданы және Семей қаласының Абыралы ауылдық округіне қарасты топонимдерді тілдегі байырғы, көне, орта ғасыр және жаңа дәуірлердегі үлгілерімен тарихи және лингвистикалық тұрғыдан салыстыру арқылы тарихи және географиялық негіздері айқындалды; - Абай және Абыралы өңірлерінен алғаш рет жинақталған тілдік материал аталған өңірлердің топонимикалық сөздігін жасауға негіз болды.

4.2 Диссертация тақырыбының «Ғылым және технологиялық саясат туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 20 - бабының 3-тармағының 2 тармақшасына сәйкес Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия айқындаған ғылымды дамытудың басым бағыттарымен және (немесе) мемлекеттік бағдарламалармен байланысы

1. Акабаева Мадина Отановнаның «Қазақ тіліндегі медиамәтіндердің лингвокогнитивтік аспектісі (балаларға арналған телебағдарлама мәтіндері бойынша)» атты диссертациясы Қазақстан Республикасы Үкіметі жанындағы жоғары ғылыми - техникалық комиссия бекіткен ғылымды дамытудың басым бағыттарына сәйкес келеді және ҚР білім беруді және ғылымды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған бағдарламасын орындауға арналған.

2. Ахметова Гульнур Серикбековнаның «Абай облысы жер-су атауларының лексика-семантикалық ерекшелігі (Абай ауданы және Семей қаласының Абыралы ауылдық округі материалдары негізінде)» атты диссертациясы Қазақстан Республикасы Үкіметі жанындағы жоғары ғылыми - техникалық комиссия бекіткен ғылымды дамытудың басым бағыттарына сәйкес келеді: 7) «Білім мен ғылым саласындағы зерттеулер»; 8) «Әлеуметтік - гуманитарлық ғылымдар саласындағы зерттеулер».

4.3 Диссертациялар нәтижелерінің практикалық қызметке ену деңгейін талдау

1. Акабаева Мадина Отановнаның «Қазақ тіліндегі медиамәтіндердің лингвокогнитивтік аспектісі (балаларға арналған телебағдарлама мәтіндері бойынша)» атты диссертациясында алынған нәтижелері мен қорытындыларын «Медиалингвистика» саласындағы ғылыми зерттеулер жасауға, жоғары оқу орындарында «Медиалингвистика», «Когнитивті лингвистика», «Мәтін лингвистикасы» сияқты курстарды жүргізуге және оқу құралдарын жазу барысында қолдануға болады.

2. Ахметова Гульнур Серикбековнаның «Абай облысы жер-су атауларының лексика-семантикалық ерекшелігі (Абай ауданы және Семей қаласының Абыралы ауылдық округі материалдары негізінде)» атты диссертациясындағы материалдар аймақтық топонимикалық зерттеулерде, түркі және шет тілдеріндегі топонимия бойынша салыстырмалы жұмыстарда, топонимикалық экспедицияларда географиялық атауларды жинау кезінде, топонимикалық сөздіктер мен атластарды құрастыру кезінде, Абай облысы топонимикасы бойынша арнайы курстар мен қазақ тілі тарихы мәселелері бойынша арнайы семинарлар әзірлеу кезінде пайдаланылуы мүмкін.

5. Ресми рецензенттердің жұмысын талдау (мейлінше сапасыз пікірлерді мысалға ала отырып)

1. Акабаева Мадина Отановнаның «Қазақ тіліндегі медиамәтіндердің лингвокогнитивтік аспектісі (балаларға арналған телебағдарлама мәтіндері бойынша)» атты диссертациясына диссертациялық кеңес тарапынан ұсынылған рецензенттер: Жиренов Саян Аманжолұлы – филология ғылымдарының кандидаты, «Абай атындағы ҚазҰПУ» КеАҚ профессоры. Мамандығы: 10.02.02 – қазақ тілі. Ерғалиев Қуаныш Советұлы – филология ғылымдарының кандидаты, Әлкей Марғұлан атындағы Павлодар педагогикалық университетінің профессоры. Мамандығы: 10.02.02 – қазақ тілі. Рецензенттер ұсынылған диссертациялық жұмысқа негізді сын-пікірлерін білдіріп, PhD докторант тарапынан жасалған ғылыми-зерттеу жұмысы ЖОО талаптарына сай, ғылыми деңгейі жоғары және тәжірбиелік қолданыста кеңінен қолдану мүмкіншілігі бар екендігін көрсетеді.

2. Ахметова Гульнур Серикбековнаның «Абай облысы жер-су атауларының лексика-семантикалық ерекшелігі (Абай ауданы және Семей қаласының Абыралы ауылдық округі материалдары негізінде)» тақырыбында дайындалған диссертациялық жұмысына диссертациялық кеңес тарапынан ұсынылған рецензенттер: Кусманова Кульжибек Аскеновна – филология ғылымдарының докторы. С.Аманжолов атындағы Шығыс Қазақстан университеті КеАҚ. Мамандығы: 10.02.02 – қазақ тілі. Кенжалин Қуанышбек Кәрімұлы – PhD доктор, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті. Мамандығы: 10.02.02 – қазақ тілі. Ресми рецензенттер зерттеу жұмысының өте жоғары деңгейде орындалғанына баса назар аударып, болашақта ғылымға қосылған тың зерттеулер қатарын толықтыратындығын атап өтті. Рецензенттер ұсынылған диссертациялық жұмысқа негізді сын-пікірлерін білдіріп, PhD докторант тарапынан жасалған ғылыми-зерттеу жұмысы ЖОО талаптарына сай, ғылыми деңгейі жоғары және тәжірбиелік қолданыста кеңінен қолдану мүмкіншілігі бар екендігін көрсетеді.

6. Ғылыми кадрларды даярлау жүйесін одан әрі жетілдіру жөніндегі ұсыныстар

Ғылыми зерттеу жұмыстары нәтижелерін Қазақстандағы Рухани жаңғыру, Елдің зияткерлік әлеуеті міндеттерін орындауға бағыттау;
Ғылыми кадрларды дайындауда ғылыми-зерттеу нәтижелерінің жариялану деңгейін арттыру.

7. 6D020500 - Филология мамандығы бойынша философия докторы (PhD), бейіні бойынша доктор дәрежесін алуға арналған диссертациялардың кадрларды даярлау бағыты бөлінісіндегі саны:

1. Қорғауға қабылданған диссертациялар – 2

